

Arccal a szakmai közélet felé!

Társaságunk születésének huszadik évébe léptünk. Az elmúlt évtizedekben – az alapítás időszakában kialakított értékrendünk megtartásával – többször is tudunk „váltani”. Példának hozom a *közhasznú minősítés* elnyerését.

Most – úgy gondolom –, több figyelmet fordíthatunk társaságunk egyébként meg-lévő *szakmai-közéleti* lehetőségeinek ki-használására. Tulajdonképpen semmi újat nem kell kitalálnunk. Társaságunk tagjai *szakemberek*, életútjuk során nemcsak po-litikai-közéleti, hanem szakmai-közéleti tapasztalatokat, mesterségbeli tekintélyt is

szereztek. Társaságunk legalább minden negyedik tagjának nevét szakmai kiad-ványokban is megtalálják. Van közöttünk akadémikus, a különböző tudományok kandidátusai, történészek, filozófusok, ál-talános, - középiskolai, - egyetemi okta-tók, közgazdászok, orvos, környezetgaz-dálkodási, - agrárszakember, építészmér-nök, újságíró, katonai szakember. (Lehet-séges, hogy nem is mindent soroltam fel, - bár kihagyni senkit nem akartam.)

Most *csak* annyit teszünk, hogy sa-ját társasági hagyományainkat kiegészítjük saját tagjaink közéleti-szakmai teljesítmé-

nyeinek eddiginél komolyabb bemutatá-sával. Ez a Fáklya jelenlegi számában is tetten érhető. (Már csak azért is szeretnénk helyiségünk bérleti jogát megtartani, hogy itt szakmai-közéleti fórumokat is rendez-hessünk.)

Nagy reményeket fűzhetünk társasá-gunk most induló *honlapjához* e tekintet-ben is. Lehetőséget kapunk tagjaink sok-rétű, egyéni és kollektívákban végzett te-vékenységének, tapasztalatainak folyama-tos bemutatásához.

Aggod József

Demokrácia és városigazgatás a magyar fővárosban

2008. január 2-án jelent meg a Népszabad-ságban a Városkutatás Kft. ügyvezető igazgatójának, *Tosics Iván szociológusnak* egy cikke Budapest településfejlesztési kérdéseivel kapcsolatban. Itt elsősorban a *közlekedési rendszerek megvalósításának és működtetésének* kérdéseiről esett szó, és a mai politikai felfogás mellett jelen írás a címben felvetett összefüggéseket is pusztán ennek függvényében szeretné megvi-lágítani – miután az említett fejtegetés megjelenése óta számos újabb megoldat-lan szakmai probléma került napvilágra, akár a metróberuházás elhúzódsát, akár a BKV belső szervezési nehézségeit, akár a kormánynegyed ügyét, akár az Aréna Plaza megnyitásával kapcsolatos megkö-zelítési bizonytalanságokat tekintjük figyelemre méltónak.

Tosics Iván cikke azt a csapdahelyze-tet feszegeti, mely szerint a nagyvárosi közlekedés villamoshálózatról személygépkocsi-forgalomra történt átszervezése a nyugat-európai városokban már az 1980-as évek végére csúdhelyzethez vezetett, Budapest pedig éppen mostanában jár ugyanezen az úton. Holott a *rendszervál-tás időszakában sokkal kedvezőbb helyzet-ben volt*, mint az Egyesült Királyság, Fran-ciaország, Olaszország és egyéb nagy autós birodalmak zsúfolt települései. A

cikk szerint „félő, hogy ugyanolyan rossz döntést hoz majd, a közösségi köz-lekedés kárára”, mint azok – holott ezt már régen meghozta. A fővárosban dolgozók jelentős részét kiköltöztette a városból, őket személygépjárműre ültette, a kis ka-pacitású gépkocsik számát sokszorosára növelte, miközben az útfelületek mennyi-sége alig emelkedett, a villamos vonalak száma visszaesett, a metróhálózat bővíté-se és az elővárosi vonalrendszer összehan-golása nem sikerült, a környezetszennye-zés sokszorosára emelkedett.

Jelen sorok írója már 1985-ben tanul-mányt készített arra vonatkozóan, hogy a *főváros közlekedési és levegőtisztasági problémáinak megoldását egyedül az elektrifikáció széleskörű bővítésével lehet elérni, melyhez a belső égésű motorokkal járó utvonalak és a többi közlekedési felületek minél teljesebb szétválasztását kell társítani (eltérő nyomvonalakkal és többszintes kereszteződésekkel)*. Ez már akkor sem érdekelt az érintett funkcioná-riusokat. Aztán két évig volt lehetősé-gem a XI. kerületi Településrendezési és Fejlesztési Szakbizottságban is kifejtteni álláspontomat, ami az EXPO-terület álla-mi törvénnyel erőszkolt átminősítésével kapcsolatos véleményem után, eltávolítás-hoz vezetett. Jellemző, hogy az *akkor szin-*

te üres lágymányosi terület azóta csaknem teljes beépítése ellenére, a környék tömeg-közlekedési hálózata semmit sem változott: nagyobb kapacitással csak a 4-es és 6-os villamosok Petőfi hídfői megállója rendel-kezik, a rakparti villamospálya nem épült meg, azt a metró járulékos kiszolgálásául sem vették tervbe, és semmilyen érvvel nem lehetett elérni, hogy a 4-es metró in-kább a Goldmann György, mint a Gellért teret érintse.

Ehhez szervesen hozzátartozik a *met-róépítéssel* kapcsolatban legutóbb fellépett botrány. A *jelzett nyomvonal-módosítás mellékterméke lett volna ugyanis, hogy a 4-es vonal nem érinti a Fővám tér északi részét*, ami ugyanis eleve alkalmatlan volt megfelelő állomás építésére – már az eredeti tervek is szerettek volna ezért egy Duna alatti, 450 m hosszú (!?) megállót lé-tésíteni, mely annyira irracionális volt, hogy mindenképp el kellett vetni –, most azonban a kivétező is észlelte az ellehe-tetlenülést. *Ha az állomást a Fővám tér D-i végén létesítik – ahol több a hely és ke-vesebb a műemlék –, az könnyen összekap-csolható lett volna a Csepeli Gyorsvasút-tal és a Soroksári HÉV-vel*, ami a hálózat azonnali hatékonyabbá tételét segíthette volna (esetleg a környezetvédők kisebb el-lenállása mellett), legfeljebb a „csodálatos” közraktárakat kellett volna lebontani (Demszky Gábor nagy-nagy bánatára).

Már a metróépítéssel összefüggő (kb. 10 évvel ezelőtti) viták alkalmával nyil- ➔

vánvalóvá vált, hogy a beruházási biztos, Gulyás László, alkalmatlan erre a feladatra. A beruházás műszaki előkészítése csapnivaló volt, gombok varródtak egy nem létező ruhához: a metró-biztos aluljárókat építtetett a remélt állomások helyére, melyek közül kettőt egyáltalán nem használnak, a harmadikat felszíni gyalogátkelőkkel kellett kiegészíteni, mivel az akadálymentesítő részletek nem épültek meg – és közben sikerült azt is elérni, hogy a Nagykörút budai szakasza a kellő szélességű Villányi út és Karinthy Frigyes út összekötésével sose valósulhasson meg. A Gellért téri forrásház építési engedély nélkül létesült, stb. Pusztta véletlen, hogy közel 20 év után a főpolgármester mégiscsak eltávolította egykori bizalmasát...

Talán ez a *legjellemzőbb a magyar fővárost* (és tulajdonképpen az egész országos irányítást) *jelenleg uraló liberális eszmék demokrácia-felfogására*. Mindenki elmondhatja a véleményét, de igaz csak annak lehet, aki velünk ért egyet. Az ellenvélemény nem más, mint politikai támadás, mert ha egyszer a polgárok bizalmát megkaptuk, mindig igazunk van. *A szakmai bírálatok a döntéshozó szervek szavazó többségének birtokában bármikor leseperhetők az asztalról, ezáltal a kinevezett vezetők esetében semmi szükség a szakmai hozzáértés biztosítására, egyedül a politikai bizalom a mértékadó*. A főpolgármester helyettese nyugodtan kiadhat a civil szervezetek felé egy olyan felhívást, hogy állást kellene foglalni a „velem vagy ellenem” kérdésében, „nincsen

harmadik út”. Mintha a „legsötétebb” Rákosi-korszakban lennénk, ahol „aki nincs velünk, az ellenünk van”, valamint a megbízott politikai vezető szent és sérthetetlen. 1989-ben az SZDSZ és egyéb kerekasztal-politikusok éppen ezt a felfogást kifogásolták – és bár akkor egy nyolcszázézer lélekszámú együttes állt ennek háta mögött, ma pedig ennek töredéke, mégis azonnal átvették a kritizált hatalmi gyakorlatot...

A törvénykezés elve és gyakorlata minden részletkérdésben megköveteli az alapos szakmai ismereteket és könyörtelen költségelszámolási szigort, egyedül a politikusokra nem áll fenn ez a követelmény: a politikusnak nem kell elismert szakmai végzettség, az állami költségvetésnek kettős könyvelés. Pedig mindkét esetben egy kisebb bt-nél vagy kft-nél sokszorososan összetettebb felelősséggel kellene kalkulálni.

Demszky úr nyugodtan elmondhatja egyetlen beszédében, hogy milyen jó a berlinieknek, akik a panelházak érdekközösségét nem szüntették meg, ezért biztosítani tudják a korszerűsítéseket, de mi mennyivel helyesebben jártunk el, mert az érdekközösségeket megszüntettük, hiszen az az erőszak egy formája, vagyis diktatúra. Egyik frakcióvezetője (aki egyébként a már említett 1992-es döntés idején a XI. kerületben tevékenykedett) megemlítheti, hogy a Kerepesi úti hatalmas beruházás közlekedésszervezési hiányosságaiért egyedül az építési engedélyt kiadó kerületi önkormányzat felelős –, mintha a fővá-

rosnak nem is lett volna beleszólási és – netalán – fellebbezési joga. A BKV jegyármegállapítási és átszervezési problémáiért, a jeges időszakban utcán kigyózó sorokért az intézkedést utolsó pillanatban aláíró főpolgármester-helyettes nem támadható, és így tovább.

Sokszor elhangzik, hogy a demokrácia bonyolult dolog, ezért el kell nézni a hibákat. De az fel sem merül az illetekesebben, hogy *a demokrácia azért az, ami, mert minden érdekelt meghallgatásával, az ellenvélemények kellő elemzésével, cáfolatával vagy elismerésével lehet csak a közvéleményt képviselni, nem pusztán az adott pártérdekek következetes végigvételével*. Ki hallott már arról, hogy egy képviselő hosszú egyeztetési eljárásban elemzi választóival a következő ülés tárgyköreiből és valamennyi képviselt személy véleménye alapján szavaz az érintett pillanatban. Senki. A frakcióülés meghatározza a szavazás mikéntjét, és aki nem a megállapodás szerint cselekszik, „kiszavazó” renegát.

Ez nem demokrácia, hanem diktatúra, teljesen mindegy, hogy az uralkodó pénzügyi vagy pártérdekek diktatúrája-e, akár az országról, akár Budapestről esik szó.

Így aztán lehet az energiákba fektetett költségek társadalmi megtakarítása a cél, ha a kőolaj-lobbi számára a természetes és hazai energiaforrások eladása nem hoz kellemő profitot, nem illik támogatni.

Mondhat bármit a munkanélküli vagy a dugókban sorakozó társadalom.

Szebeni András, okl. építésmérnök

Törvény-közben az egészségügyről

A Május Elseje Társaság életmód-munkabizottsága több ízben foglalkozott az egészségmegőrzés és a gyógyítás mindnyájunkat a lehető legközelebről érintő kérdéseivel. Nem hallgathatjuk el – ez éppen társasági életünk sajátossága és értéke -, hogy eltérő, ellentétes vélemények ütköztek fórumainkon.

Más civil szervezetek, szakértők részvételével 2006. augusztus 16-án „Egészség és egészségbiztosítás, avagy a Zöldkönyv kritikája” címmel kerekasztal-konferenciát tartottunk. (A rendezvényt Dr. Orbán Péter, társaságunk akkori főtitkára és Dr. János Gábor, a munkabizottság elnöke szervezték.) Következtetéseinket levélben megküldtük Dr. Molnár Lajos akkori miniszternek is.

Felidézhetnénk akkori társasági állásfoglalásunkat, de ezt a Fáklya 2006. október-novemberi számában bárki elolvashat-

ja. Érdemes lenne foglalkozni azokkal a javaslatokkal is, amelyek társaságunk tagjainak egyéni és közéleti tapasztalataiból adódnak az egészséghez kapcsolódóan. Sok ezek közül túlmutat a napi egészségpolitikai küzdelmeken. Fontos például kiemelni, hogy életmód-munkabizottságunk felfogásának alapelve: az egészségmegőrzés (pénzügyi és lelki értelemben is) gazdaságosabb, mint a gyógyítás.

Most azonban csak néhány, e cikk írójának a jelenlegi *pénztártörvénnyel* kapcsolatos *személyes* megjegyzését ajánljuk az Olvasó figyelmébe.

1. Az egészségügyi miniszter asszony által jegyzet törvénytervezet módosítása szükségszerű volt, az elfogadott változtatások megerősítették a *szolidaritás elvű, nemzeti közösségen alapuló társadalombiztosítás* legfontosabb elemeit, amit társaságunk tagjai a *Zöld könyv* vitájakor igényeltek és még *elfogadhatónak* ítélték.

2. A törvény a reformfolyamat harma-

dik szakaszának tekinthető – rögzíti a működtetéshez szükséges *erőforrások* kerekeit. **(Megjegyzés:** az erőforrások biztosítása számtalan változatban lehetséges, a *mindenkit kielégítő* változat kidolgozása azonban szinte lehetetlen! Így belátható, hogy a törvény elfogadásra kerülő változatát *ki-ki* egyénisége, gazdasági helyzete, politikai hovatartozása, esetleg tudatlansága alapján támogatni, támadni fogja.)

3. Bár – mint közismert – az ördög a részletekben van, a *törvénytervezet* nem tartalmazza a *végrehajtási utasításokat*, ezek javarésze még kidolgozásra vár. Éppen ezek lesznek azonban döntő hatással a **reform** kimenetelére, sikerére, vagy sikertelenségére. Másképpen fogalmazva: a további viták döntik el például azt is, *hogy a szolidaritási vagy a profitelvek kerülnek-e fölénybe*.

4. A Május Elseje Társaság tagsága, munkabizottsága célszerűnek tartja, hogy *végrehajtási utasítások* tervezetét *bocsássák nyilvános vitára*. A hivatalos – *kötelező* – egyeztető tárgyalások jegyzőköny-

veit tegyék nyilvánossá. Ezzel elkerülhető, hogy a későbbiek folyamán mellébeszélés legyen a tekintetben, hogy volt vagy nem volt egyeztetés. Szükséges, hogy a nem-hivatalos – *nem kötelező* – egyéni és civil szervezeti vélemények interneten keresztül kapjanak nyilvánosságot.

5. *A végrehajtási utasítás* tartalmazza a *Zöld könyvben* ígért „Civil kontrol”

Szerkesztőségi megjegyzés:

A Szerkesztő Bizottság véleménye szerint a járványos politikai lázbetegség nem segíti elő az egészségügy, az emberek gyógyulását. A fenti cikk közlésével arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy ezen a téren is hasznosabbak volnának a szakzerű viták.

Társaságunk különböző fórumain természetesen foglalkozunk a *március 9-i népszavazás* ügyével. (Ez lesz a témája feltehetően a MET Fáklya-klub következő, február 19-én, kedden 15 órakor esedékes fórumának is.) Hagyományaink szerint nem tudunk és nem is akarunk társaságunk tagjai számára kötelező álláspontot kialakítani. Saját tapasztalatai és a különböző viták tanulságai alapján mindenki el tudja dönteni, mit tegyen.

létrehozásának feltételeit. Rögzítse ennek feladatát, kötelességét, jogát, illetékességét, működési feltételeit, stb.

Véleményem természetesen nem teljeskörű, de támpontot adhat a további gondolkodásra. Arra, hogy a népszavazás ügyében és kérdéseiben megalapozottabban lehessen dönteni.

Csizmazia Pál

Bátonyterenyei szervezetünk tagjai tartják rendben a helyi temetőben a szovjet katonasírokat

Közlemény

A Május Elseje Társaság 2007. december 1-én megtartotta XVI. Rendkívüli Országos Gyűlését

Megemlékeztünk az előző Országos Gyűlés óta elhunyt tagtársainkról, névszerint: **Kalmár Andrásról**, aki társaságunk alapító tagja, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei szervezetének elnöke volt. **Széchy Andrásról**, aki társaságunk alapító, örökös tagja, a MET Fáklya Klub alapító elnöke volt, **Tabák Lajosról**, aki társaságunk alapító, örökös tagja volt.

Az elnök bevezetőjében felidézte társaságunk I. Országos Gyűlésének (1989) Felhívásából a következő, ma is érvényesnek mondható gondolatot: „Modern Magyarországot akarunk! Tudjuk, hogy ennek megvalósítása áldozatokkal is jár. Nem fogadhatjuk el azonban, hogy az átalakítást a dolgozók feje felett, leginkább az ő rovásukra próbálják végrehajtani.”

Az Országos Gyűlésen elfogadott határozat:

1. / Az Országos Gyűlés tudomásul vette az Országos Intéző Bizottság 2007. október 13-i ülésének indokait a XVI. Rendkívüli Országos Gyűlés összehívására.
2. / Az Országos Gyűlés elfogadta a meghívóban javasolt napirendet.
3. / A MET tagjai a meghívóval együtt írásban megkapták az Alapszabály módosítására vonatkozó javaslatot. Az Országos Gyűlés – Szebeni András főtitkár előterjesztésében – megtárgyalta és egy módosítással elfogadta a Május Elseje Társaság Alapszabályának módosítását – a korábbi módosítások egységes szerkezetbe foglalásával.
4. / A résztvevők az Országos Gyűlés előtt helyben megismerhették a 2. napirendi pontra vonatkozó írásos előterjesztést, amelyet – a MET ügyvezető képviselőinek egyetértésével és megbízásából – Aggod József elnök készí-

tett. Az Országos Gyűlés létrehozta az *Örökös Tagok Tanácsadó Testületét*, megválasztotta a 15 tagú *Országos Intéző Bizottságot* és a 3 tagú *Felügyelő Bizottságot*.

5. / Az Országos Gyűlés kötelezte a MET főtitkárát és a társaság ügyvezető képviselőit, hogy a Fővárosi Bíróságot még ebben az évben tájékoztassák a Május Elseje Társaság XVI. Rendkívüli Országos Gyűlésének döntéseiről.

Az Országos Gyűlés **személyi kérdésekben** a határozat 4. pontjához kapcsolódóan hozott döntése:

Országos Intéző Bizottság

1. Dr. Aggod József elnök
2. Szebeni András főtitkár
3. Kovács György alelnök
4. Pataki Mihály alelnök
5. Dr. Tóth Miklós alelnök
6. Dr. Benedikt Szvetlana
7. Berki László
8. Donkó Jolán
9. Dr. Kende János
10. Magyar Iván
11. Nagy László
12. Somogyi Sándor
13. Dr. Szalóki László
14. Szódi Sándor
15. Dr. h. c. Tóth Lajos

Felügyelő Bizottság

1. Csizmazia Pál elnök
2. Halász György
3. Réti Józsefné

Örökös Tagok Tanácsadó Testülete

1. Benkócs István
2. Fülep Endre
3. Kovács György
4. Dr. Morva Tamás
5. Dr. Orbán Péter

6. Réti Józsefné
7. Somogyi Sándor
8. Szalai József
9. Szurcsik István
10. Dr. h. c. Tóth Lajos

Megköszönjük a korábbi OIB tagok eddigi tevékenységét. Munkájukra ezután is számítunk. Különböző minőségben – örökös tagként, munkabizottsági vezetőként, területfelelősként – ezután is az OIB ülések állandó meghívottjai lesznek.

Helyiségünk teremkéntével kapcsolatban a Fáklya legutóbbi számában közöltekhöz képest lényegesen újat mondani nem tudunk. A változás legfeljebb anynyi, hogy valamivel több időt kaptunk helyzetünk esetleges rendezésére, mint korábban gondoltuk. Változatlanul érvényes tehát a tagdíjak önkéntes megemelésére, és az adományokra vonatkozó felajánlások megtétele. A konkrét befizetéseket ill. felajánlásokat, kérjük eljuttatni Szebeni Andrásnak, társaságunk főtitkárához, gazdasági felelőséhez. Az eddigi felajánlások még nagyon szerények a megemelt bérleti díj teljesítéséhez. Jelenleg csak azt tudjuk szavatolni, hogy minden beérkezett összeget a társaság működésére fordítunk.

Szalai József javaslatára az OIB napirendjére tűzzük „A mozgalmi közösségek szerveződésének, szervezésének tapasztalatai, lehetőségei” c. témát.

Dr. Lengyel László javaslatára a társaság komolyabban foglalkozik a háború és béke, a NATO és a nemzeti függetlenség mai időszerű kérdéseivel.

Felhasználjuk az alkalmat és társaságunk minden tagjának, pártoló tagjának, a baráti szervezetek tagjainak jó egészséget és boldog újévet kívánunk!

Dr. Aggod József, elnök
Szebeni András, főtitkár

A 2008. év emlékezetes évfordulóiból

„Már pedig, aki búcsút int saját hagyományainak, az feladja önmagát.” (Günther Gross)

- 30 évvel ezelőtt (1978. március 18-án) utaztak el a Csillagvárosba a magyar úrhajósjelöltek, hogy megkezdjék felkészülésüket a közös, magyar-szovjet úrrepülésre.
- 35 éve (1973. január 17-én) Párizsban aláírják a vietnami háború beszüntetéséről és a béke helyreállításáról szóló megállapodást.
- 45 évvel ezelőtt (1963. június 16-19.) járt a világűrben az első női úrhajós, Valentyna Tyereskova.
- 50 éve jelent meg (1958. szeptember) a „Béke és szocializmus”, a kommunista és munkáspártok elméleti és tájékoztató folyóirata.
- 55 éve halt meg (1953. március 5.) I. V. Sztálin.
- 60 éve (1948. november) hozták létre a Magyar Munkásmozgalmi Intézetet.
- 60 éve írták alá (1948. február 18.) Moszkvában a magyar-szovjet barátsági szerződést.
- 60 évvel ezelőtt (1948. június 12-14.) jött létre a Magyar Dolgozók Pártja a két munkáspárt egyesülésével.
- 65 éve (1943. január) pusztult el a 2. magyar hadsereg a Don-kanyarban.
- 65 éve (1943. augusztus 23-29.) zajlott le Balatonszárszón a németellenes ifjúsági szervezetek és csoportok konferenciája.
- 65 évvel ezelőtt (1943. november-december) volt a Szovjetunió, az USA és Nagy-Britannia kormányfőinek teheráni találkozója: megegyezés a II. front megnyitásáról.
- 75 éve (1933. szeptember-december) zajlott le a hitleristák által rendezett, kommunista-ellenes provokációs lipcsei per.
- 80 éve (1928. október 1.) indul az első öt éves terv a Szovjetunióban.
- 80 évvel ezelőtt zajlott le a pilisvörösvári bányászok éhségtüntetése.
- 90 évvel ezelőtt (1918. január 28.) hozta meg dekrétumát a fiatal szovjet állam a Vörös Hadsereg létrehozásáról.
- 90 éve (1918. november 24.) született meg a Kommunisták Magyarországi Pártja.
- 90 éve annak (1918. december 7.), hogy megjelent a Vörös Újság.
- 90 éves (1918. október 30.) az őszirózsás forradalom.
- 100 éve (1908. november) jött létre a magyarországi egyetemi ifjúság haladó szervezete, a Galilei Kör.
- 100 éve (1908. május 15.) született Marosán György.
- 140 éve (1868. február 9.) alakult meg az Általános Munkássegylet, a magyarországi munkásság első szocialista szervezete.
- 140 éve született (1868. március 28.) Makszim Gorkij, szovjet-orosz író.
- 160 éve (1848. február) jelent meg a Kommunista Párt Kiáltványa.
- 160 éves (1848. március 15.) a márciusi forradalom.
- 190 éve (1818. május 5.) született Karl Marx.

Összeállította:

Dr. Kohánka András

Antifasiszta összefogással a Magyar Gárda ellen!

A megkérdőjelezhetetlenül szélsőjobboldali Magyar Gárda tevékenysége egyre nyilvánvalóbban az ország demokratikus rendjét és közbiztonságát ássa alá. A *félkatonai milícia megalakulásakor, 2007. augusztus 25-én* hiába tiltakoztak egy emberként a magyarországi antifasiszták a Magyar Antifasiszta Liga – Nagy Imre Társaság Dózsa téri rendezvényén. A kétezer ott összegyűlt, egzisztenciáját féltő potenciális áldozat kiállása pusztába kiáltott szó maradt. „Soha többé fasizmust!” – hirdették a transzparenszek, hiába. Egyetlen felelős politikai vezető nem reagált érdemben, a média is csak a rendzavaró Tamcat-tel és a szerencsétlen Szarka Ágotát ért inzultussal foglalkozott. (A nemzeti konzervativizmust képviselő Magyar Nemzetes újságírórt ért támadás egyértelműen provokáció volt – miért nem a jelenlévő holokauszt-tagadó orgánusok munkatársait bántalmazták?) A gárdaavatást senki sem akadályozta meg, sőt, a felesketett gárdistákat még – az izraelita felekezet kivételével - a magyarországi történelmi egyházak felszentelt képviselői is megáldották úgy, hogy ez nem került hivataluk elvesztésébe. A vézskorszakot idé-

ző Árpád-sávós zászlókkal és Árpád-sávós jelvényel masíroztak a köztársasági elnök rezidenciája alatt.

Azóta rendíthetetlenül toboroz a gárda: 2008. január 5-én, Orosháza, január 8-án Békéscsaba – olvasható honlapjukon. Még olyan példátlan eset is előfordulhatott a mai magyar demokratikus jogállamban, hogy középiskolába mentek agitálni az újnylások – erről azonban nem ad hírt az internetes fórum, hiába is keressük. Egy nevét megnevezni nem kívánó hiteles tanú állítja, az egyik oktatási intézményünket egy egyenruhás gárdista civil öltözkében lévő bőrfejű „testvérével” kereste fel, ahol az egyik osztályteremben valóságos pogromot hajtottak végre. A toborzás azzal kezdődött, hogy a két zsidó kinézetű tanulót kizavarták a teremből, és szónoklatuk végén a neonácikat lelkesen megéljenezték a diákok. Az igazgatót, az osztályfőnököt és a tanárokat azóta sem vonták felelősségre. Az általános félelemben még az sem kerülhet nyilvánosságra, hol történt az atrocitás. A zsidó származású magyar gyermekek személyiségében pedig életre szóló mély lelki sebesülés keletkezett.

A Magyar Gárda egyértelmű nemzeti-szocialista-hungarista beállítottságát bizonyítja az a honlapukon található beszámoló, melyből megtudhatjuk, hogy a félkatonai szervezet *Solymosi Eszter tiszaezlári sírjához szervezett zarándoklatot*. A XIX. századvégi vérvádper történetét ismerik az olvasók. A tények és a per kimenetele ellenére a magyar antiszemita-szociáldarwinista hagyomány kultikus személyné avatta Solymosi Esztert. Az 1930-as évek második felében a Szálasi Ferenc vezetésével kibontakozó Hungarista Mozgalom számára is ideális identitásformáló hagyományt jelentett a vérvádper felélenítése. (Napjainkban ezt a körmeneti gyermekgyilkosság kapcsán próbálják újraéleszteni...)

A Magyar Gárda napnál világosabban a fajvédő Gömbös (és Szálasi) szellemiségét kívánja feléleszteni. *Szekszárd főterén, 2007. december 5-én a Fidesz és a Magyar Gárda közösen emlékezett a 2004-es népszavazásra, a rendezvényt a milícia Tolna megyei Vitéz Gömbös Gyula zászlóalja biztosította*. A csendes többség számára ez azzal az üzenettel bír, „kíméletlenül leszámolunk a másként gondolkodók-

kal”, „aki nem tart velünk, az nem igazi magyar.” Akárcsak a 2002-es választások előtti népbuató kampányban, mikor a hataloméhes vezér kiadta az ukázt: minden magyarnak, *fel a kokárdát!* Azóta a kokárda szerepét egyre inkább az Árpád-sávós lobogó veszi át. Míg 1992-ben Göncz Árpádot kifütyülő Árpád-sávósok ellen még Orbán Viktor is tiltakozott, ma már a székszárdi nagygyűlésen a nagyobb ellenzéki párt részéről Dr. Braun Márton országgyűlési képviselő és Dr. Tóth Gábor Attila városi képviselő erősítette és uszította a szélsőjobboldali tömeget. A Fidesz vezetése pedig mindezt szó nélkül hagyja: az újfasiszttákkal közös platformon lévő funkcionáriusait továbbra is tisztségükben hagyta.

A társadalom morális válságát és a társadalmi szolidaritás minimálisra csökkenését jelzi, hogy ma már gyakorlatilag senkinek sem tűnik fel, ha utcán vagy köztéren mindenki szeme láttára díszleleg a gyilkos szimbólum. Természetesen, mindenkinek szíve joga megválasztani a favoritját, de azért az már elgondolkodtató, hogy Gyurcsány Ferenc miniszterelnökünknek a népnyzó arisztokrata Bethlen István, a Fidesz köreinek pedig a fajvédő Gömbös Gyula a példaképe.

A Magyar Gárda a Fidesz támogatását a háta mögött tudva a középkori pogromok szélére sodorja az országot. A 2007. december 9-i tatárszentgyörgyi felvonulás az egész országot megfélemlítette. Demagóg módon a cigányságot állítják be bűnbaknak, és a cigánybűnözés elleni fellépés jel-szavával agítálnak. Elfelejtik, *cigánybűnözés a valóságban nincs! Bűncselekmények vannak, amiket nem-roma és roma származású magyarok követnek el!* A szociáldarwinizmus és a náci ideológia elcsépelet közhelyeit ismételtetik, göröcsösen

keresik a faji ellenségképet és a társadalom legkitaszítottabb rétegén, a mélyszegénységben élő vidéki romákon kezdik az erődemonstrációt. A milícia nem riad vissza aljas rágalomtól, hamisításoktól sem: Tatárszentgyörgyön is alaptalanul gyanúsították meg az egyik romát, hogy inzultálta az egyik helyi gárdistát. A „casus bellit” tett követte, győzedelmesen lezajlott a „Marcia su Tatárszentgyörgy”. Az ÉKE Jogvédő Egyesület – Magyarországi Kisebbségek Pártja elnökével, Száva Vincével és a Közép-Magyarországi Régió Szervezetével folytatott tárgyalás eredményeképpen a helyi polgármester, Berente Imréné hiába tiltotta be a nagygyűlést, a hazai joggyakorlatban példátlan módon a rendőrség engedélyt adott rá. *Ezzel a rendőrség a magyar állam, a törvényes jogrend ellen lépett fel.* Egy jogi kiskapu adta lehetőséget kihasználva negligálták az államhatalom felelős képviselőjét. Ennek egy európai jogállamban súlyos következményei lennének, mint ahogy annak is, hogy a milícia mind a mai napig aktívan részt vesz a helyi „rendfenntartásban”. A félkatonai szervezet honlapján világosan megfogalmazták: „Egyébként a Magyar Gárda Pest megyei szakasza továbbra is a községben marad, egyrészt védeni a helyben lakó négy gárdistánkat, másrészt a szentgyörgyi lakosokat.” A roma származású magyarokat ez végső elkeseredésbe kergetheti, *- ennek nemzeti tragédiába torkolló, kiszámíthatatlan következményeivel együtt!* (A tatárszentgyörgyi felvonulást megelőző hetekben Száva Vincét többféle csatornán mintegy 12 ezer férfi-ember kereste fel és kérték az egyesület segítségét a problémák megoldásában. A polgárháborús helyzet az elnök segítségével – most még – békésen rendeződött.)

A gárdisták *Kerepesen* is uszító kam-

pányt kezdtek a nyomorúságos körülmények között élő romatelep lakói ellen. Az ÉKE-MKP Száva Vince vezetésével itt is helyt állt: *a megoldás keresés nagyon figyelemre méltó eredményt produkált.* Sikertült ugyanis – többszöri tárgyalás eredményeképpen – *Franka Tibor* „független” polgármesterrel közös nevezőre jutni. (Ez azért nagyon fontos és tanulságos, mert közismertek F. T. nézetei, és az, hogy ő az egyetlen magyar holokauszt-tagadó könyv szerzője.) A polgármester mindenestre kitiltotta a településről a gárdát. Sőt, lépéseket tett a helyi romák munkahelyteremtése és társadalmi integrációjuk irányában.

2007. december 18-án a Fővárosi Ügyészség kezdeményezte a Magyar Gárda feloszlását a bíróságon. 2007. december 29-én pedig a kormány nevében Gál J. Zoltán intézett hivatalos levelet a Magyarországi Kisebbségek Pártja elnökéhez, Száva Vincéhez: „A Magyar Köztársaság Kormánya a lehető leghatározottabban ítéli el a Magyar Gárda és szövetséges szélsőjobboldali szervezeteinek rasszista és kirekesztő szavait és akcióit. ... A kormány tagjai a kirekesztés elleni szolidaritás kifejezésének részesei és előmozdítói kívánnak lenni. ... Biztosíthatom Önöket afelől, hogy a továbbiakban árgus szemmel figyelt szélsőjobboldali szervezetek gyűlöletkeltő, kirekesztő cselekedetei esetén a Köztársaság minden lehetséges alkotmányos eszközzel meg fogja védeni állampolgárait. Örömmel olvastam, hogy ezekben a nehéz, a demokráciánk alapvető értékeit veszélyeztető fejleményeket hozó időkben Önök is csatlakoznak a szélsőjobboldal elleni, demokráciánk megvédéséért folyó küzdelemhez. Köszönet érte.”

Nagy László

Adalékok a háború és a béke témaköréhez

Az emberi történelem a múlt század 60-as éveinek közepéig mintegy 15 000 háborút tart nyilván. Ezekben a ma élő emberiség több mint felének megfelelő – 3640 millió – ember vesztette életét. (V. ö. : Bakóczy Antal – Sárkány István: Erőszak a bűnözésben. B. M. Kiadó, 2001. 53. old.)

A társaság Országos Gyűlésén javaslatot fogadtunk el: a Fáklya fórumán rendszeresen foglalkozunk a háború-béke problémáival.

Rövid vélemények, tények közlésére gondolunk, mint most is.

A Szerkesztő Bizottság

KÖZLEMÉNY

A Május Elseje Társaság ezúton is köszöni azok segítségét, akik adójuk 1%-ának felajánlásával járultak hozzá működési feltételeink biztosításához.

Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy társaságunkat – mint közhasznú szervezetet – az adó 1%-ának felajánlásán kívül *adománnyal* is lehet támogatni. Ez esetben a törvényben meghatározott jóváírás igényelhető vissza az adóból.

Számítunk tagjaink és szimpatizánsaink további támogatására.

Adószámunk: **19008453-1-41**

FELHÍVÁS MÁJUS ELSEJÉRE!

Társaságunk ebben az évben is szeretné megjelentetni a Fáklya május elsejei különszámát.

Kérjük olvasóinkat, ismerőseiket: március végéig juttassák el szerkesztőségünkbe (MET, II. Zsigmond tér 8. I. em.) a

május elsejéssel kapcsolatos személyes élményeiket,

illetve dokumentumokat. (Fénykép, stb.) Ezekből szeretnénk a lapot összeállítani.

Ne feledjük a felejtetlent! Emlékezzünk és emlékeztessünk!

Fáklya Szerkesztő Bizottság

Tabák Lajos emlékére (1904-2007)

Ezekben a napokban köszöntöttük volna Tabák Lajost 104. születésnapján. Sajnos, ezt már nem tehetjük meg.

Szerencsének tartjuk, hogy még kezébe vehette a 103. születésnapjára közéleti-művészi tevékenységéről készült kiadványunkat.

Temetésén (Szolnokon, december 6-án) részt vett társaságunk delegációja: Aggud József, Csizmazia Pál, Donkó Jolán, Szebeni András, Tóth Miklós.

Most az Ezredvég 2007. novemberi számából, a társaságunk Tabák-kiadványáról szóló írás közlésével emlékezünk.

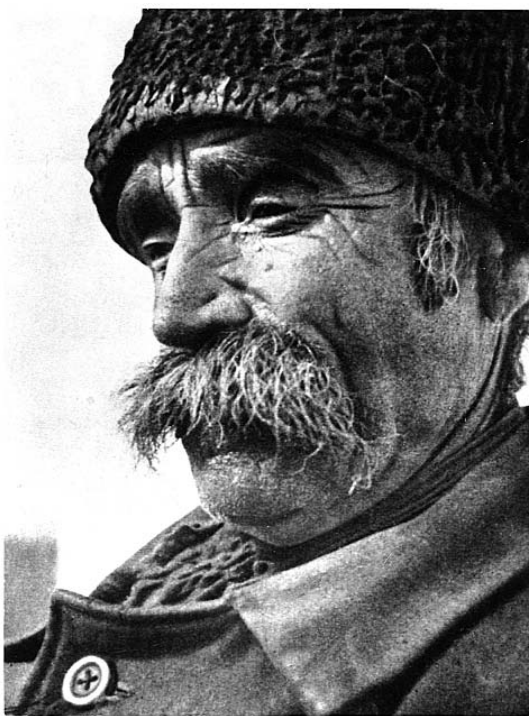
A munkásmozgalom főhajtása

A művész ez év február 28-án töltötte be életének 103. évét. Ebből az alkalomból a Május Elseje Társaság a *Tabák Lajos* című kis kiadvánnyal tisztelgett a magyar és a nemzetközi fotóművészet és a magyar munkásmozgalom nagy öregének életműve előtt.

A fotózást nem öncélúan művelte, nem elvont, öncélú szépségeket keresett fényképezőgéppel, ennél sokkal többet tett: a legmagasabb művészi színvonalon adott hírt egy, az akkori „hivatalos művészet” számára nem létező világról, a munkások és a szegényparasztok világról. Arról a világról, amelyet *Veres Péter*, *Kassák Lajos*, *Illyés Gyula*, *Nagy Lajos* és mások is felidéztek, de sem a szépirodalom, sem a szociográfia nem volt képes olyan kegyetlen, vitathatatlan őszinteséggel megmutatni, mint ahogyan a fotó.

Ezért volt Tabák Lajos a rendszer „bélyeges embere” a két világháború között, ezért szenvedett rendőri zaklatásokat, letartóztatást, ezért kobozták s tüngették el negatívjai. Az igazi művészetet azonban nem lehet rendőri eszközökkel elhallgattatni, nem lehetett elpusztítani Tabák Lajos képeit sem. Megsemmisíthették a negatívokat, ám a képek évek-évtizedek múlva föltámadtak magyar, német, angol, francia és más lapok oldalairól, hogy hirdessék Tabák Lajos művészi nagyságát, és a mai megdöbben nézőnek kétségbevonhatatlan bizonyítékot szolgáltatassanak egy embertelen korról.

Készültek Tabák Lajos munkásságáról díszesebb kiadású, átfogóbb szemléletű kiadványok, mégsem lehet meghatottság nélkül kézbe venni a Május Elseje Társaságának ezt a szerény füzetét, amely köszöntők s rövid méltatások mellett a művész legismertebb képeit s néhány kevésbé ismert fotóját közli, és egy kis összeállítást ad közre a 103 éves Tabák Lajos mai ünnepeiről és hétköznapjairól.

Tabák Lajos: *A szellér* (1932)

Azért nem lehet meghatottság nélkül forgatni ezeket a lapokat, mert rajtuk a munkásmozgalom tiszteleg egy olyan művész munkássága előtt, aki több mint nyolc évtizede, erejéhez mérten, mindig aktív résztvevője ennek a mozgalomnak.

Ma, amikor a munkásosztály pusztulásától is vitatkozni kell olykor, mert azt is tagadják, akik szétzilált, félrevezetett, megalázott helyzetében is tartanak tőle, különösen örvendetes, hogy megjelent ez a kis kötet. Munkásművelődésről manapság nemigen esik szó, a létükért küzdő vagy a tőkés rendszer segédcsapataiként működő szakszervezetek nem folytatják ezt a sok évtizedes hagyományt, amely egykor olyan bensőséggé, érzelmileg telítetté tette a munkásság és a szakszervezetek viszonyát.

Ez a könyvecske a létevel bizonyítja, hogy munkásmozgalom és művelődés nem vált el véglegesen egymástól, s hogy a mozgalom a mai súlyosan apályos időszakban is számon tartja, megbecsüli értékeit.

Bistey András

A MET FÁKLYA KLUB januári vitanapjáról

Legutóbbi vitanapunkon *Szalai József* tartott bevezető előadást „*A mozgalmi közösségek szerveződésének tapasztalatai, lehetőségei*” címen, melyben felvázolta a munkásmozgalom jelenlegi és jövőbeni helyzetét, illetve feladatait.

Történelmi távlatban ismertette, hogyan vált a *tapasztalatok* alapján *érzelmi és tudati közösséggé* a munkásosztály, amelynek tudati azonosulása belső meggyőződéssé érett, hogy vállalnia kell az osztályharcot. A kezdeti küzdelmekben felismerték, hogy a reakciós hatalom akár fel is oszthatja a pártot, megszüntetheti az újságot, börtönbe zárhatja a mozgalom tagjait, de a *mozgalom eltiporhatatlanul fennmarad és újjáéled*.

Ezen az úton kell a *mai mozgalomnak is újjáélednie és megerősödni*, harcba szállnia.

A kipróbált harcosoknak kell maguk mellé állítani az új, még tapasztalatlan kezdőket. A két korosztálynak együtt kell felvennie a küzdelmet *érdekeik elismertetéséért*, jövőjük jobbításáért, felszabadulásukért. A küzdelmek hagyományait alkalmazni lehet, de ha gátolják a sikert el kell vetni és új módszereket szükséges találni. Ehhez *szemléletváltásra* is szükség lehet. *Tömegek nélkül nincs lehetőség sikerre*.

A mozgalomnak *alulról és felülről egyszerre kell szerveződnie*, a kollektív bölcsesség alapján. A módszer a *türelmes vita*. A vita utáni *közös határozat megvalósítása* meggyőzés nélkül lehetetlen.

Fontos az *elméleti oktatás* szélesebb körű elindítása, csoporton belüli önálló probléma megoldásokkal, majd értékeléssel befejezve. Ez erősíti a közösségi összetartozást és növeli az egyéni magabiztosságát, fejleszti retorikai képességüket, meggyőző erejüket. Fejleszteni kell a *helyi politika segítségére érvek és adatok gyűjtését*, azok közreadását és agitációs hangoztatását. Amennyiben lehetőség van rá, *indítsunk be tanfolyamokat*, illetve *kapcsolódjunk be* más szervezetek által kezdeményezett tanfolyamokba. A *kultúra* minden ágazatának *terjesztését* is fel kell használnia a munkásmozgalomnak. Felvetette *központi könyvtár létrehozását*.

A legtöbb eredményt a *szociális munkában való részvétel* hozta, mely mindig a munkásmozgalom fő tevékenysége volt: segíteni az elnyomottakon, kizsákmányoltakon, megalázottakon és megszorítottakon - Dosztojevskij szavaival élve.

A hagyományörzést azért tartjuk fontosnak, mert az elődök példáit mutatja fel a és buzdítóan hat a következő generációkra.

A vita során néhány javaslatot elutasítottunk, de a gondolatok többségét a felszólalók sikeresen gazdagították:

1 Nagy gondot kell fordítanunk a fiatal fiúk és főként lányok bevonására mozgalmunkba. Az egyetemi fiatalok meggyőzésére különös gonddal kell figyelniük. A fiatalokkal jó akciókat kell indítani.

2 Az emberekhez az érdekeik alapján

közelítsünk, a problémáikra adjunk választ.

3 Hatékony jelszavakat hangoztassunk Pl. Munkát – kenyeret!; A dolgozó is ember!; Emberi munkát és munkakörülményeket!

4 Terjesszük József Attila munkásverseit.

5 Írjunk cikkeket a médiába, tárjuk fel a problémák igazi okait. Használjuk a kis-

városok helyi TV adóit – ők könnyebben adnak lehetőséget.

A jól sikerült vita, találkozó után Szalai József hosszan tartó tapsot és gratulációkat kapott bevezető gondolataiért.

Jöjjenek el következő vitanapjainkra minél többen – ezt szeretné a Fáklya Klub. (Találkozunk minden hónap harmadik keddjén, délután 3 órakor!)

oim

Bioetanol

A hatvanas évek második felében – szabadulva a tervutasításos rendszer béklyóiból – átléptük a gabonatermelésben a tízmillió tonnás határt. Ez a nagyüzemi gazdálkodás világraszóló sikere lett hazánkban. E téren a szűkösség helyett a hatékony felhasználás vált sürgető feladattá.

Jó lehetőségnek az állattenyésztési célú felhasználás kínálkozott. Ebben az ágazatban is döntő fordulatot jelentett a szakosított /sertés, baromfi/ telepek építésének lehetősége és azok megvalósítása.

Ennek az időszaknak sikernövénye lett a kukorica. Termesztéstechnológiája világszerte lehetővé tette gazdaságos termesztését, a hozamok növelését. Újszerű termelészervezést tettek lehetővé a Bábólnáról induló termelési rendszerek. A kukorica újszerű felhasználását az ismert cukor- és az ehhez kapcsolódó etilalkohol gyártás tette ígéretessé. A Mezőföldön jó hagyományai és lehetőségei voltak a kukoricatermelésnek. Így vetődhetett fel egy nagy integráció lehetősége a szabadegyháza-i szeszgyár körzetében. Két nagy állami gazdaság és több szövetkezet szándékozott megvalósítani egy kukorica feldolgozó mellé telepített hízómarha-telepet és vágóhidat.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet által készített tanulmányterv öntözésfejlesztési tervet is tartalmazott. A megvalósításához nyolcszázmillió Ft. /50 %/ állami támogatás kellett volna, de nem volt. Így csak az

invert üzem épült meg a hetvenes évek végére – a cukorhiány enyhítése céljából – állami pénzekből négyezeres áron. A rendszerváltáskor a legelsőként kótyavetyélétek el a korszerű növényolaj üzemekkel együtt. Az elmúlt másfél évtizedben többször gazdát cserélt. Bizonyára szép hasznot hozott az esedékes tulajdonosának!

A négy évtizeddel korábbi elképzelések, tervek komplex elgondolásai ma is aktuálisak. Az uniós elvárásoknak is megfelelő mennyiségű bioetanol gyártásának meg lehet teremteni az előfeltételeit. Ehhez Szabadegyházán, Győrben, esetleg Kabán jó lehetőségek vannak. Akkor is, ha a felmelegedést jelző szakmai elemzések – aszály fenyegetése – megalapozottak. Az öntözéses gazdálkodás lehetőségei – a mai birtokszerkezet és jövedelmezőség mellett – igen korlátozottak. Az múlt öt év két aszályos éve /2003, 2007. / is figyelmeztetett a növénytermesztés technológiai színvonalának javítására. Azonban ezt csak az igazi nagyüzemek garantálhatják.

Az elmúlt évtized tanulsága az is, hogy több év átlagában tudunk tizenkét-tizenhat millió tonna gabonát termelni. Ez elég lehet hazai ellátásra, az állattenyésztés fejlesztésére és a bioenergia tervek megvalósítására is. Ennek ismeretében vannak a hazai és külföldi agrár-befektetők is. Fejér megyében megtapasztaltuk, hogy az eladósodott, nehezebb helyzetbe került mezőgazdasági Zrt-eket felkutatják, és a részvények felvásárlásával, azok többségét elérve, szándékoznak tulajdonba venni. A valós érték

töredékéért próbálják megkapni, igen aljas manipulációkkal. Nyíltan igazi latifundiumokról beszélnek. Készülnek a közös agrárpolitika megváltozása utáni időkre.

Az 1990-es évek elején kezdődő, és Orbán regnálása idején tetőződő szövetkezetellenes politika most út vissza. Akkor a gazdasági társaságba menekülés látszott kiútnak. Ebben magamat is hibáztatom. Pusztaszabolcsra, a Zrt felvásárlására irányuló támadást most kivédjük. De tudjuk, nemtelen eszközökkel /a tőke hatalmával/ folytatódni fog.

A MET tagjai közül sokan ismerik az adonyi szövetkezetet. Az világosan látható, hogy az anyagi helyzettől függetlenül a szövetkezettel nem is próbálkoznak. Ismerik ők is a szövetkezet védelmező erejét. Jó lenne, ha ezt a döntéshozók is mind tudnák. Sajnálatos, hogy a mezőgazdaság és a vidék igazi gondját nem értik, lebecsülik. A GDP-ben elért % arányra és a nagyhangú traktoros tüntetőkre figyelnek.

Szerintem az ideológiai szembenállás eredményezi azt is, hogy nő a mezőgazdaság kiszolgáltatottsága. Csökken versenyképességünk amiatt is, hogy zsigeri ellenszenv alapján a biotechnológiai fejlesztéseket is visszautasítjuk. Ebben nagyfokú szakmai tájékozatlanságot mutat a kormányzati szándék és döntés is. Súlyosan sérti mindez a földből megélni akarókat, azokat, akiknek kevés jut az ágazatnak jutó támogatásokból. Érdemes mindezekről vitázni, gondolatokat cserélni.

Dr. Szalóki László

Szárnyaszegett vonatok

(Kun István publicista, társaságunk agrárfórumainak is aktív résztvevője. Most a Nép-szava, 2008. január 2-i számában közzétett cikkéből közlünk részletet):

Mondják, hogy vasút hiányában összeomlanak a települések. Ebben – szerintük – segít, ha a kisiskolák megszűnnek, ha a kispóstat mobil posta váltja fel. Az érvelés tetszetős – kár, hogy alaptalan. A vonatközlekedés szüneteltetése – vegyük észre – csaknem kizárólag az ország periferiáit érinti. E vidékeken a települések fokozatosan veszítik el lakosságukat. A folyamat a rendszerváltozással felgyorsult. Csak az marad, aki nem bír elmozdulni.

Mi mozgatja az elvándorlókat? Az iskola hiánya? A postáé? A vonatközlekedés sorva-

dása? Nem, kérem, nem ezek. A megélhetés! Vagy annak hiánya. Az agrárium 1990 óta 660 ezer dolgozót veszített el. E létszám főként azon területeket érinti – nemcsak azokat, de azokat igen erőteljesen –, ahol most a vasút léte forog kockán. Azért csöndesen megkérdezném: A mikor egy észlaticsa politika szétszedte az üzemeket, akkor a mai tiltakozóknak nem sajdult meg az áldott jó szívkük? Akkor nem gondolták, hogy összeomlik a falu? Akkor nem észlelték, micsoda teher nyomasztja majd földönfutóvá nyomorított családok százazereit? Akkor nem sírt a lelkiük a kényelemért? Most fontos egyeseknek pár tucat munkahely, akkor nem számított pár százezer?

Három-négy hektár föld (ez az átlag) jövedelméből felkopik a család állá. Ki alakította így a helyzetet? A Fidesz és a többi jobb-

oldali képződmény primer módon vétkes a megélhetés hiányáért e perifériákon. Ki azért, mert tevőlegesen részt vett ennek formálásában, (MDF, KDNP), ki meg a fenntartásában erősködik: a Fidesz. A baloldal sem ártatlan: a megszünt nagyüzemeket ugyan lehetetlen föltámasztani, de elmulasztotta egy korrekett földbirtok-politika, továbbá a versenyképes – és bérmunkán alapuló, dolgozókat alkalmazó – tőkés agrármodell kimunkálását. E vidékeken – ne ámítsuk magunkat – ipari munkahelyek nem lesznek, más megoldás viszont lehetséges.

Lenne. Ha elfelejtjenék a mezőgazdaságban a népi írók harmadik utas elméletét. De ehhez semmi köze a gazdaságtalan szárnyvonalak fokozatos és módszeres felszámolásának. A perifériák népének sorsán azok megmaradása sem javítana.

A távfűtés – közelről

Mint fiatal épületgépész-technikus találkoztam a budapesti távfűtő hálózat kialakításának előkészítő munkálataival. A Tudományos Egyesület (Épületgépész Tagozat) ülésein **hallgattam** végig, szívtam magamba **Macskássy professzor úr** szavait, értelmezését arról, miért kell létrehozni, mi a célja, haszna a távfűtő rendszernek.

Az indításkor:

- Budapest fűtési energiájának ellátása alapvetően szénbázisra volt kiépítve (a szénhidrogén bázis nem érte el a 20%-ot);
- a lakótelepek akkor kezdtek épülni és ezek hőenergia ellátását hagyományos módon csak ésszerűtlenül lehetett volna megoldani;
- az igények szükségessé tették új technológiák bevezetését;
- az akkori vezető épületgépészek egyértelműen látták, hogy „több százezer” kémény tönkretenné Budapest levegőjét. (Nem tüntettek/-tüntünk, cselekedtünk. Értelmes – nem öncélú – zöld magatartást tanúsítottak/unk.)

Közel két éves előkészítő munka után megkezdődött a megvalósítás.

Az akkori alapszabály úgy szólt, hogy a távhőellátásban termelt elektromos energiáért kapott pénzt levonták az össz előállítási költségekből és a fűtési fogyasztókra csak az így csökkentett díjakat terheltek rá.

Az Antall kormány alatt ez az alapszabály módosult. A fűtési fogyasztókra ráterhelik a termelt elektromos energia egy bizonyos hányadát, mondván, hogy az áramot nem kellő határfokkal állítják elő egy

kimondottan áramtermelésre épített erőművel szembe, de ez egy ütődött gondolkodás. A távfűtőművek alapvetően a fűtési energia ellátásra létesültek, az elektromos energiatermelés másodlagos, de gazdaságos megoldás volt, és ma is az.

Tudomásom szerint a jelenleg érvényben lévő törvények, jogszabályok lehetővé teszik, hogy a távfűtőművek által termelt árammal **önköltséges díjjal üzemeltessük** a fővárosi középületeket, létesítményeket (iskolákat, közvilágítást, stb.). Ezzel szemben – megítélesem szerint – a FŐTÁV Zrt. nemcsak profithajhász, hanem erkölcstelen magatartást is tanúsít. **Példának saját társasházunk 2007. évi adatait hozom.**

1 A ház éves hőigénye:	2160 GJ
2 Az éves fűtési hőigény:	1615 GJ
3 Éves használati melegvíz hőigény:	545 GJ
4 Csúcs hőigény:	300 KW/h

A fenti szolgáltatás 2007. évi számított díjai:

1 Hő díj:	5 500 000-5 800 000 Ft
2 A rendelkezésre állás díja:	5 787 000 Ft
3 Összesen:	11 587 000 Ft

(Az adatokat számla alapján közlöm.)

Számításaink szerint a **2, 2 éves rendelkezésre állás díjából** önálló kezelőszemélyzet nélküli automatikus (jobb hatásfokkal üzemeltethető) kazánház lenne létesíthető, ha a törvény nem tiltaná. Ezzel szemben a rendelet a FŐTÁV Zrt. meglévő hálózatának 200 m-es körzetén belül tiltja saját kazánház létesítését.

Ez, mellelleg ellentmond az SZDSZ ál-

tal hirdetett gazdaságpolitika minden pontjának:

- 1 konkurencia nélkül tevékenykedik,
- 2 az árakat kizárólagosan a szolgáltató határozza meg,
- 3 a költségek számításait nem lehet megkapni (titkosítva van),
- 4 az internetről leszedhető alapszabályzat kizárólagosan – védelem alatt tartja – csak a FŐTÁV Zrt. jogait tartalmazza,
- 5 a többszázezer fogyasztónak – a **4 évenként választópolgároknak joga egyenlő a nullával, s ez már politikai kérdés.**
- 6 (Megjegyzés: a többi közműnél is hasonló a helyzet.)

Joggal merül fel a mindannyiunk jogait és pénztárcáját érintő kérdés: Miért támogatja a Fővárosi Önkormányzat az ilyen (és ehhez hasonló) egyeduralmi módszereket? Miért tiltják meg, hogy a választó állampolgári közösségek valódi konkurenciaként jelenjenek meg? A KGM meghirdette a napelemeket. Evvel a ház nyári időben kb. 200 napig a használati melegvíz ellátását biztosítani tudná. Kérdés: FŐTÁV Zrt. engedélyezné-e a két rendszer összeépítését? Ismereteim szerint a nyári „0” fogyasztás mellett is fizetnünk kell a rendelkezésre álló díjat. Ráadásul – s ez igazi ördögi kör – minél kevesebb lenne a fogyasztó, annál drágább lenne a rendszer. (A rendszert ugyanis – beleértve extraprofitját is – a csökkenő létszámú fogyasztóknak kellene fenntartani, „eltartani”...)

Azt mondják, a demokrácia költséges. A demokrácia hiánya még költségesebb. Ezt is, azt is velünk – a kiszolgáltatott állampolgárokkal – fizetettik meg.

Csizmazia Pál

Tudunk-e vitatkozni?

Meglepődve olvasom, hogy az MSZP félig tréfás félig komoly „Érettségi bizonyítványában” a vitakészség jelest, a kommunikáció jó érdemjegyet kapott. A vitakészség önmagában nem erény. Sőt, kóros formája is létezik: a kverulancia (civakodás lehetőségének keresése). Ezért azt is meg kell vizsgálni, hogy milyen a vitázó erkölcsi, logikai, stílári érvelése és ezek összegzéseként mi a hozadéka. Itt máris le kell szögezni, hogy a baloldalon igen kevés jó debatter (ügyes vitázó) van. **A jeles minősítés az önértékelés bizonyos zavarát tükrözi.** Ez az elbizakodottság valószínűleg azon alapul, hogy az ellenzék hasonlóan nem bővelkedik jó debatterekben. Amikor egy karizmatikusnak mondott ellenzéki vezér rendszeresen kitér a parla-

menti viták elől, az gyengeségét és gyávaságát bizonyítja. Karizmájának glóriája csak saját hívei előtt ragyog.

Ez azonban nem lehet megnyugtató a baloldal számára. *A szocializmus és marxizmus híveinek vitakészsége – történelmileg ismert okok miatt – elsatnyult.* A politikai vezetés kinyilatkoztatásszerű véleménye évtizedekig nem – vagy alig – türt el lenvéleményt. Mindenki előtt ismeretes, hogy az így elkényelmesedő politikai gondolkodás súlyos gazdasági, társadalmi, politikai károkat okozott.

Milyen megnyugtatónak éreztük annak idején a lenini tételt: „A marxizmus mindenható, mert igaz.” Ma azonban már látjuk, hogy ami igaz, az sajnos nem mindenható egyúttal. Ezt valamennyi tisztessége-

sen gondolkodó ember – politikai nézetétől függetlenül – sajnálhatja. Ráadásul az abszolút igazság birtoklásának illúziója törvényszerűen szüli az intoleranciát. Súlyos következményekkel járt például egy Rákosi direktíva: „A hibák mögött keresünk és találjuk meg az ellenség kezét!”

Vajon miért nem tűnt fel, hogy a keresésre lehet és szabad utasítást adni, de a megtalálásra nem? Ez a logikailag is abszurd irányelv nem más, mint primitív voluntarizmus, amely zöld utat adott a törvénysértéseknek. A szocializmus politikai elitjének egyik legsúlyosabb hibája – ha ugyan nem bűne – a *hatástanulmányok mellőzése* a döntések ebből származó megalapozatlansága, a *következmények hiányos és pontatlan elemzése*, az elméleti gyakor-

lati *konzekvenciák* levonásának hiánya. *Felszámoltuk-e már ezeket a katasztrófális hibákat?*

A vilákapitalizmus történelme során többször is képes volt az önkorrekcióra. A szabadverseny pusztító hatását a monopóliumok rendszerével próbálta kiküszöbölni. Az 1929/33-as gazdasági világválságra a pozitív válasz – szemben a fasizmussal – a New Deal volt. Végül, a második világháború után a gyarmatbirodalom klasszikus formáinak felszámolásával igazodott a történelmi tendenciákhoz, a felszabadulási mozgalmak trendjéhez.

Nem így a szocialista világrendszer! Magyarországon például Nagy Imre kormányprogramja elbukott, a 60-70-es évek új gazdasági mechanizmusát felülről, vulgár-marxista, doktriner módszerekkel fúrták meg. Annak ellenére, hogy neves magyar értelmiségiek mutatták ki a társadalmi-gazdasági koncepciók elméleti megalapozatlanságát. Kornai János például kitűnő tanulmányában mutatja ki, hogy a *teljes foglalkoztatottság* gyakorlatilag tarthatatlan. De rajta kívül is sok szerző érinti a szocializmus alapelveinek pongyolaságát. Például: „Mindenki *képességei szerint* köteles teljesíteni és *mindenki munkája szerint részesül* a társadalmi javakból.” A szlogennek is gyenge tézis többek között nem értelmezi a „szerint” névutót, pedig e nélkül az egész tézis a levegőben lóg.

A baloldali politika ma sem támaszkodik megvitattott, kiérlelt, tudományos színvonalú alapokra. *Hol van például annak az elemzése, hogy a szocialista-szocialdemokrata elvek (már csak ez a különbség tétel is vitát gerjeszthet) hogyan érvényesülhetnek a kapitalista viszonyok között kormányon és ellenzékben.* Hogyan közvetíthetjük ezt a közvélemény felé? Folyik-e érdemi vita a vulgáris szocializmus értelmezésekkel, a szocializmus-kommunizmus-fasizmus hamis analógiákkal, az utódpárt fogalmának vulgáris-propagandisztikus értelmezésével?

A baloldal vitakészsége nemhogy jelest, de *legfeljebb elégségest érdemel.* *Rendszeresen kihasználatlanul maradnak a reagálások az ellenzék logikai, vitaetikai hibáira, történelmi tévedéseire, egyszerűsítő ideológiájára.* A polgári ellenzék gyakran megy szembe saját, fennen hangoztatott értekeivel. A klasszikus polgári forradalmak egyik alapeszméje a *nemzet egysége.* (Szabadság, egyenlőség, testvériség.) Hogyan fér ezzel össze a nemzeti oldal fogalom megalkotása? Hiszen ez megbontja a polgári nemzet egységét! *Omnis determinatio est negatio.* Ha van nemzeti oldal, akkor lennie kell – nos minek is? – nemzetietlen!?, nemzetellenes!/? oldálnak is. Milyen kritériumok alapján lehet ebben ítélni? És ki hivatott erre? És mi a tendő a nemzetietlen oldallal szemben? Csak nem a „kirekesztés”?

Ez az álláspont még a katolikus egyháznak is sok. A Magyar Kurír felhivatalos egyházi lap 2007. augusztus 21-27-i számának 8. oldalán egyetértően idéz egy szomorú diagnózist: „... a nemzeti összetartozás, a közös erkölcsi rend hiánya pszichoszomatikus betegségeket hordozhat.”

Orbán Viktor a FIDESZ kormány idején megengedte magának a következő bonmotot: „*A Parlament működik ellenzék nélkül is, csak nem olyan érdekes.*” Nagyon valószínű, hogy az angol közvéleményben egy ilyen kijelentés nagy vihart kavart volna. Nálunk csak *Kovács László* reagált rá tömör szellemességgel: „*A Parlament működik ellenzék nélkül, de a demokrácia nem.*” Aztán néma csend a balliberális oldalon. Pedig ezt a cinizmust ízekre lehetett volna szedni.

Az ellenzéki debatterek egy része még keresztény értékekkel is szembekerül, amikor a korábbi társadalmi, gazdasági törvénysértésekért és bűnökért bűnbánást követel politikai ellenfeleitől. Csakhogy a keresztény etikában a hívőnek feltétel nélkül kell megbocsátania. A bűnbánat megkövetelése az Isten kompetenciája. Csak nem vindikálja magának az ellenzék ezt az isteni funkciót? Az MSZP Hívő Tagozata ugyan miért hagyta szó nélkül ezt a rejtett blaszfémiát?

Az egész politikai elitre jellemző a *vitakultúra* bizonyos elemeinek figyelmen kívül hagyása. Egy hétköznapi példa a Napkelte műsorából, melyben politikai ellenfelek vitatkoztak. Az egyik oldal a következő zárt-kérdést tette fel: Mikor zavart meg a baloldal egy jobboldali tüntetést vagy gyűlést? A tényszerű korrekt válasz természetesen a „soha” lett volna. Ez persze, annak elismerését jelentette volna, hogy csak a jobboldal sérti meg a szólás-zabadság jogát. A jobboldali vitapartner zavarba is jött, és a következő csúsztatással bújta ki a zárt-kérdés szorításából: „Elítélem a *rendzavarást*, (ez nem más mint az értelemnek dobott morzsa – D. GY.) *mert* (ez a fontos logikai kulcsszó) *mindig* (hamis általánosítás) *megvan a veszélye a viszonzásnak.*” A baloldali politikus nem vette észre a csúsztatást, holott most nyomatékosítani kellett volna az állítást: Az ilyen „veszélyérzet” nem megalapozott, mert a baloldal ilyen viszonzást sohasem produkált.

Egy másik szomorú példa: Az ifj. Hegedűs Lóránt per ítéletének indoklása szerint a „galíciai jöttmentek” „szétrágják a hont” megállapítások és az ezekből következő „rekeszd ki őket!” – felszólítás nem alkalmas az aktív, tevékeny gyűlölet kiváltására. Ehhez – az elemi logikai etikai gondolkodás alapján – a következő kérdéseket kell feltenni:

1. Vajon az ilyenfajta „helyzetelemzés” nem vezet-e a félelemkeltéstől az aktív, tevékeny gyűlöletig?

2. Vajon milyen –ennél durvább – „helyzetelemzés” válthat ki aktív és tevékeny gyűlöletet?

3. Sérti-e az emberi méltóságot a „galíciai jöttment” kifejezés? (Jöttment = „Akinek sehol sincs rendes állandó lakohelye.” A helybeliektől lenézett jövevény. /Magyar Értelmező Kéziszótár. /)

4. Milyen eljárással állapítjuk meg, hogy ki tartozik a „galíciai jöttment” kategóriába?

5. Miből kell kirekeszteni a „galíciai jöttmenteket”? A politikai, a gazdasági vagy a kulturális életből? Vagy talán mindenhol? Talán a felsőoktatásból is? (Ez mintha a húszas évekből lenne ismerős eljárás. Akkor numerus claususnak nevezték.)

6. Milyen eszközökkel hajtható végre a kirekesztés? Talán jogi eszközökkel?

7. Nem ellentétes-e a kirekesztés elmélete és gyakorlata hatályos jogszabályokkal, sőt az Alkotmány betűjével és szellemével?

Ha ez utóbbiakkal a „kirekesztés” ellenkezik, akkor a felhívás csak erőszak illetve törvényellenes akciók során juthat eredményre.

Záró kérdések: 1. Az erőszakra illetve a törvénysértésre való felszólítás belefér a szólásszabadság kereteibe? 2. Az erőszakra illetve törvénysértésre való felszólítás nem bűncselekmény?

Vitakultúránkból hiányzik annak az erotematikai igazságnak a felismerése, hogy a jól *feltett kérdés meglepi és színt vallani kényszeríti az ellenfelet.* Az olvasó vagy hallgató még akkor is információhoz jut, ha a kérdezett „no comment”-tel válaszol vagy szó nélkül otthagyja a kérdezőt. Ráadásul a jól feltett kérdés legalább annyira meggondolkoztatja a hallgatót-olvasót, mint a kategorikus kijelentés. (Néha még jobban is.)

A politikai elitnek (mindkét oldalon!) újjá kell szerveznie saját eszmei-szellemi kapacitását, át kell gondolnia vitakultúrájának színvonalát. Ennek első feladata annak belátása, hogy a történelem *nem a választási ciklusok* megszakítottasága szerint szerveződik. A történelmet a kihívások és az erre adott válaszok, valamint trendek kontinuitása jellemzi. Ezek felismerése és a politika tárgyává tétele adja bármely politikai erő hitelességét és hatékonyságát. Álláspontját minden politikai erőnek kultúrált viták során kellene megvédenie. A jól kidolgozott, etikailag és logikailag megalapozott érvelési rendszer az ellenfelet is hasonló színvonalú válaszra készítené. *Vitakultúránk minősége egyértelműen össznemzeti érdek.* Vajon eljutottunk-e mindkét oldalon ennek felismeréséhez?

Dominik Gyula, történész

A Kiáltvány varázsa

(Rendhagyó gondolatok a Kommunista Kiáltvány megjelenésének 160. évfordulóján)

Kevés írásmű van a világon, ami olyan mély nyomot hagyott az emberi gondolkodásban, mint amit két fiatal tudós (Marx 30, Engels 28 évesen) vetett papírra a polgári forradalmas XIX. század közepén.

Talán csak a nagy vallási irányzatok alapvető művei vetekszenek a Kiáltvány népszerűségével. Nem gondolom, hogy szégyellnünk kellene: nagyon sok ember szerte a világon saját hite szerves részének tekintti, *bibliaként* tiszteli a Kiáltványt.

Ezzel kapcsolatban sok elmélkedni való is adódik. Például arról, hogy a tudományos szocializmus előzményeként az utópista szocializmust szoktuk megjelölni. Valójában azonban az *egyenlőség* vágyának, hitének több évezredes története van. Marx és Engels „csak” annyit tettek, hogy ezt a hitet túlvilágiból e világvá tették, *tudományos meggyőződés* rangjára emelték. Az emberiség sorsát isteniből *emberi* hatáskörbe utalták: az emberek által létrehozott, de elembertelenedett gazdasági, társadalmi viszonyokra valóságos emberek osztályainak érdekeire, küzdelmük kimenetelére irányították a figyelmet. Nagy kérdés, hogy ezzel „elintéztnek”, megoldottnak tekinthetjük-e hit és tudomány ellentmondását ezen a téren? Hogy Marx és Engels a Kiáltvány megírásával a jobb világért harcolók (reménykedők) gondolkodását tudományos belátással programozták?

A mai „anyázó” világban a Kiáltvány külön is kitűnik stílusának fennkölttségével. Megkockáztatom, Marx és Engels a beszéd, az írás legnemesebb hagyományával ajándékozták meg a proletármozgalmat. Meglehet, a szerzők vonzó gondolatfűzése egyeseket felületes rajongása csábít, a mű valódi értelme azonban az elemzés mélységei felé vonz. Marx és Engels nem „megváltották” a proletariátust, nem „megszabadították” a kizsákmányoltakat a saját sorsukon való gondolkodás követelményei alól. Éppen ellenkezőleg! Nem *helyettünk* gondolkodtak, hanem gondokozásra készítettek, kényszerítettek.

Nincs a Kiáltványnak egyetlen szereplő tényezője sem, amely megúszhatná a szerzők kritikus elemzését, amelyet nem a maga ellentmondásosságának sokrétűségében mutatnának be. A *tőkés társadalom* nem az ördög műveként jelenik meg. Valószínűleg kevés mű mutatja be a burzsoázia történelmi érdemeit olyan ékes-szóloán, mint a Kiáltvány. Magának a kapitalizmusnak a belső valóságában jelenik meg és fejlődik a pusztulását hordozó ellentmondás. (S ez olyan lenyűgöző logikával, hogy a felületes olvasó saját vágyainak gyors teljesülését láthatja benne, holott a szerzők *világtörténelmi* távlatokat vetnek fel.) A „marxoló”-Marx-hívek és a Marx-ööl ellenfelek messianizmust látnak a műben. Csakhogy - komolyabban elmélyedve – a *proletariátus* keletkezése, léte, osztályvá szerveződése a maga nagyon is ellentmondásos valóságában tárul elénk. A proletariátus történelmi hivatása a ren-

geteg többség mozgalmaként (a sokféle, eleven kapcsolatot feltételező dialektikus ellentmondások fejlődésében) vetődik fel. Arról igazán nem a Kiáltvány írói tehetnek, hogy elméletük késői fogadatlan próféta-prókátorai a munkásmozgalmat saját értelmezési színvonaluk alá kényszerítik. Külön gyöngyszeme az értelmezésnek a „magyarított” (inkább ferdített, mint fordított) jelszó. Amennyire szépen hangzik a „Világ proletárjai egyesüljetek!”, annyira távol áll Marx és Engels eredeti felvételétől. Ők ugyanis a *nemzetköziség* problémáját igencsak sokrétű folyamatként elemzik. A jelszó valójában az elemzésből fakadó következtetés, s a „különböző országok” (és nem a „világ”) proletariátusáról szól. Ez pedig, nem ugyanaz.

A Kiáltvány nem „proletár Nostradamus”. Nem jövendőmondó, minden jövendő korokra ráolvasható idézetek gyűjteménye. A Kiáltvány varázsa nem a megírás korát idéző – múlt időbe tehető – fejtegetésekben van. A Kiáltvány jelen idejű élővarázsát másban találjuk meg: a **materialista dialektika gondolkodási technológiájában!** Ez a *kulcs*, s a Kiáltvány csak példaként szolgál ahhoz, hogyan lehet a mindenkori valóság rejtelmeibe behatolni. Ösztönző, kényszerítő példa arra, hogy naponta meg kell kínlódnia, újraélni (nem újra „írogatni”) az adott korszak kommunista kiáltványát. Meg kell tanulni – a történelmi távlatok jegyében – a mindenkori adott valóság „szüntelen előre ösztökélő részeként” viselkedni, dolgozni, hatni. **A. J.**

Vigyázat!

(Nem a mai, hanem a poroszországi viszonyokról írta Engels 1850-ben.)

„A társadalom polgári elemei, akik saját céljaik eléréséhez még rászorultak a proletár támogatásra, kénytelenek voltak mindenütt bizonyos szocializmust színlelni: a konzervatív és feudális párt ugyancsak arra kényszerült, hogy ígéreteket tegyen a proletariátusnak.”

/MEM. 7. kötet 407. old. /

Wass Albert háborús bűnösségének újabb bizonyítékai

(Kutatói gyors információ)

Wass Albert háborús bűneiről újabb példát erejű bizonyítékok kerültek a napvilágra. Azt eddig is tudtuk a hungarista „írófejedelemről”, hogy felbujtóként az ő és apja utasítására követte el a bevonuló magyar hadsereg 1941 szeptemberében a cegei és ombuztelki mészárlásokat, de a most felszínre hozott dokumentumok még brutálisabbra, még kíméletlenebbre színezhetik a róla alkotott eddigi képünket.

Wass Albert családja a beszállásolt katonákat és csendőröket arra használta fel, hogy segítségükkel megfélemlítse és ter-

rorizálja a környező lakosságot. Segédletükkel az író apja, Wass Endre gyakran betört fehér lovon Románia földjére, és ezen akcióik során civileket is meglőttek, megsebesítettek. Garázdálkodásuk számos halálos áldozatot is követelt.

A csapatok megérkezése után néhány nap múlva letartóztatták őt „politikailag megbízhatatlan” vasszentgotthárdi lakost, köztük a falu román polgármesterét is, akiket a Wass-kastély magtárának pincéjébe zártak. Wass Endre közbenjárására a polgármestert szabadon engedték, de két ro-

mán parasztot és két zsidó lányt, Mihály Esztert és Mihály Rozáliát, a falu zsidó boltosának rokonait, továbbra is fogva tartották. Elfogatásuk után többen mentek könyörögni értük, de Wass Albert elküldte őket azzal, hogy később jöjjenek vissza. Délután újra megjelentek a kastélyban, ahol az öreg gróf ráordított a boltos síró feleségére: „Nem most kellene sírni, hanem egy évvel ezelőtt kellett volna!” Ugyanis egy évvel korábban a román csendőrség nyomozást indított a Wass család ellen, akik azt az alaptalan rágalmat kezd-

ték terjeszteni, hogy a két lány jelentette fel őket. Az egyik román áldozat, Josif Moldavan az öreg gróffal állt perben, aki egy alkalommal csúnyán összeverte, mert a parasztember több szénát kaszált le a gróf legelőjéről, mint amennyit engedélyeztek számára. A másik román áldozatnak, Ioan Catinnak szintén nézeteltérése volt a gróffal. Miután a Wass család elfogatta őket, Pakuts őrnagy elrendelte, hogy vigyék a foglyokat a megyeszékhelyre, de néhány kilométerrel távolabb, Cege határában a kísérők brutálisan végeztek a négy emberrel. A hivatalos indoklás szerint megakartak szökni.

Szeptember 23-án Ombuztelkén még több ártatlan ember életét követelő mészárlást hajtottak végre. Csordás Gergely hadnagy vezetésével lelőtték Andrei Bujor pópát, feleségét, három gyermekét, Ioan Gurzau kántort és feleségét, a falu tanítójának feleségét, anyósát és ötéves kislányát, valamint a pópa magyar cselédasszonyát, Juhász Saroltát is. És mindezt azért, mert a román földreform idején a pópa kapott egy, a megélhetéséhez szükséges kis részt a Wass-birtokból. A Wass család ezt sohasem fogadta el, és folyamatosan viszáskövetelte a területet, amelyet a mészárlás után vissza is kaptak a magyar államtól.

1946. március 13-án ezért a két gyilkosságsorozatért szabott ki távollétiükben halálos ítéletet a román állam népbírósága Wass Endrőre és Wass Albertre, mint háborús bűnösökre. A népbírósági gyakorlat a jogállamiságot súlyosan megsértette, s miként a hasonló perekben, itt is sok jogi szabálytalanságot követtek el. Ennek ellenére a vádak bizonyíthatóak, ezért utasította el több esetben is a román bíróság az ítélet megsemmisítését. (Szemben a magyar Legfelsőbb Bíróság határozatá-

val, mely a Ságvári-gyilkosságban résztvevő halálra ítélte és kivégezte csendőrt, éppen a népbírósági körülményekre hivatkozva, felmentette.)

A helyi gyilkosságsorozat után Wass Albert vérszemet kapott és az Endlösung választott bajnokának érezte magát. *Olyan Magyarországról álmódott, melyben egyetlen zsidó, román és roma sem él.* Nemcsak pennáját, hanem kardját is a fajbiológiai célok szolgálatába állította. Ágoston Vilmos irodalomtörténész 2007-ben napvilágot látott „A kisajátított tér - A nemzeti képzelet Doru Munteanu és Wass Albert műveiben” c. könyvében leírja, hogy Vasile T. Suciú nyugalmazott tábornok és történész, a „Román hősök és mártírok emlékét ápoló országos szövetség” Maros megyei elnöke kutatásai során megdöbbentő erejű dokumentum-együttest talált. A romániai levéltári források egyértelműen alátámasztják Wass Albert további, eddig ismeretlen bűntetteit is. A meggyőződéses nemzetiszocialista írónak fontos szerep jutott az erdélyi zsidóság deportálásában. Személyesen rendelte el gróf Schilling Jánosnak (aki a háború után meghalt az enyedi börtönben), hogy a Szamos környéki zsidókat Dézsen kell összegyűjteni, hogy aztán elszállítsák őket megsemmisítésre Németországba. Az áldozatok közül csak néhányan éltek túl a haláltáborok borzalmait. Románia átállását követően, miután a szélsőjobboldali magyarok részéről elszabadultak az indulatok, Wass Albert az 1944 szeptemberében elkövetett sármási vérengzésben is részt vett. A brutális mészárlásban 126 ártatlan zsidót és románt gyilkoltak meg. Izraeli kutatók tudomást szereztek az esetekről, mivel a cegei és ombuztelki kivégzésekkel kapcsolatban Izrael állam is emberiségellenes- és háborús bűnösnek tekinti

az írókat, a Yad Vasem Intézetben külön kartonja is van. Mikor elkezdtek alaposabban foglalkozni az ügygel, a szálak a további gyilkosságokhoz is elvezettek. (A Hungarista Mozgalom Hírszolgálatá kötelékében tevékenykedő Wass Albert értesült a nyomozásról és páni félelem fogta el a felelősségre vonástól. Vasile T. Suciú feltételezése szerint ez volt az oka az író öngyilkosságának.)

Suciú és Ágoston Péter kutatásait mindenképpen folytatni kell, alaposan feltérképezve a gyilkosságsorozatok részleteit. Csak ennek tükrében alkothatunk hiteles képet Wass Albertéről, ami most, a hungarista író rehabilitációját megkoronázó Koltay Gábor-film után aktuálisabb, mint valaha. 2007. október 23-án az ifj. Hegedűs Lóránt vezette Szabadság téri református templom, a magyarországi Református Egyház jóváhagyásával szobrot állított - Horthy Miklós, Szabó Dezső és az egyérműen „kakukktójás” Kossuth Lajos társaságában - Wass Albertnek. A lakosság nagy részének politikai meggyőződését sértő szobrok mindenki számára szembeűnők, ám az a helyzet állt elő, hogy jogilag nem lehet ellene tenni semmit, mivel nem köztéren, hanem a református egyház magánterületén vannak. És a Wass Albert-kultusz megállíthatatlan. Idén, 2008-ban nagyszabású ünnepségsorozatot rendeznek az író születésének centenáriumi évfordulója tiszteletére. A XII. kerület fideszes polgármestere, Pokorni Zoltán már el is készítette azt a köztéri szobrot, amit hamarosan fel fognak avatni. Magyarország weimarizációja most már megkérdőjelezhetetlen tény. Csak az a kérdés, mit tesz ilyenkor a nép által megválasztott és felhatalmazott, önmagát baloldalként meghatározó kormány. S hol van, miért bénult az antifasiszta közvélemény?!
Nagy László

FÓRUM

az „Adalékok a történelmi igazsághoz” c. 2007-ben megjelent MET-kiadványról

A Május Elseje Társaság történelmi kérdésekkel foglalkozó munkacsoportja 2008. január 29-én vitafórumot rendezett. **Vitavezető Dr. Kende János** történész, a munkacsoport vezetője volt. A fórumon több mint húszan voltak jelen, többségük az éles, szenvedélyes vitában is részt vett. (A főszereplőkön kívül hozzászóltak: Szabó Lajos, Bedő János, Dominik Gyula, Angeli Tamás, Csizmazia Pál, Száva Vince, Sebeni András, Aggod József, Somogyi Sándor.)

A fórum előzménye: *Kristó Nagy István irodalomtörténész, szerkesztő* a Fáklya 2007. októberi, illetve az Ezredvég 2008. No 1. számában kritikát írt társasá-

gi kiadványunkról, főleg *Nagy László történész, Phd-ösztöndíjas* munkáiról.

Kristó Nagy István a kutatói, írói, szerkesztői szakszerűség követelményeire hívta fel a figyelmet. Rámutatott: Nagy Lászlónak törekednie kellene az árnyaltabb elemzésre. Értékelni kellene például Wass Albert Duna-konföderációs elképzeléseit.

Nagy László saját álláspontját indokolta és újabb kutatási eredményeiről beszélt. Wass Albert konföderációs elképzeléseit pedig úgy értékelte, hogy az Szálasi „Duna-Kárpát-Nagyhaza” koncepciójának „költői” propagálása.

Volt, aki a bírálókat és a bírálót éles szavakkal támadta. Felmerült az is, hogy az ilyen kritikák – még ha jogosak is – az

ellenfelek (adott esetben a jobboldal) számára szolgáltatnak érveket. Mások szerint viszont ilyen támadási felületet éppen a pontatlanság, az egyoldalúság, az érvelést helyettesítő nyegleség szolgált.

Az egyházak, az egyházi személyiségek szerepét nem reális egysíki indulatoktól vezetettve bemutatni a különböző történelmi szituációkban. Tény, hogy napjainkban nehéz magyarázatot találni egyházi személyek Magyar Gárdával kapcsolatos felszentelő magatartására. Az is igaz viszont, hogy pl. a világháború időszakában többen – nem egyszer saját egyházuk magatartása ellenére is – önfeláldozó, embermentő tevékenységet folytattak. (Erre hívta fel a figyelmet levelében - saját ta-

pasztalatai alapján - egy református lelkész, társaságunk pártoló tagja.)

A vita egyik központi témája volt: az életutak különböző szakaszai (az ezekben a személy által betöltött különböző szerepek) mennyire vetíthetők ki az életpályák egészének megítélésére. Nagy László szerint a náci művészet – erkölcsi értelemben – nem tekinthető művészetnek. A „náci művész” – aki eladta lelkét, tehetségét a náci mozgalomnak – nem tekinthető művésznek, méltó arra, hogy ki-töröljék a nemzet emlékezetéből.

Nyilván, komolyabban el kell gondolkoznunk azon, hogy mégis miért történik ennek az ellenkezője?! Miért, miből épül például Wass Albert kultusza?! A kutatási eredményeket hogyan tudjuk hasznosítani, mivel, milyen hangon, milyen hangsúlyokkal tudjuk meggyőzni a tények nem ismerete miatt rajongásra hajlamosakat?

Fontos volt annak a gondolatnak a felvetése, hogy az embereket csak önkényesen lehet *jókra és rosszakra*, pokolra és mennyországba valóra osztani. A legtöbben kételkedők, közömbösek, jó szóval, érveléssel esetleg megnyerhetők. (Vajon milyen szerep juthat ebben a könnyen hatványozható kiátkozási versenynek?) Többen, saját érveléssel utasították el a gyűlöletkeltést, az antiszemitizmust, a cigányellenességet, a Magyar Gárda menetelését. Kiemelték a szeretet – vallási és általános emberi értelemben vett – fontosságát.

Felmerült a *kutatói és a propagandista* szerepkör elhatárolása, ennek fontossága. A kettő nem keverhető össze - különösen fontos ezt jól értelmezni, ha egy adott személy mindkettőre vállalkozik. A kutatói szerepkör követelménye a tények szembeni alázatát kívánja meg még ak-

kor is, ha bizonyos tények nem egyeznek a kutató korábbi ismereteivel, feltételezéseiével, ha ellentmondanak is politikai beállítottságának.

A vita végén a résztvevők többsége azal a jó érzéssel állhatott fel, hogy – ha nem is sikerült álláspontját elfogadtatni – őszintén elmondhatta véleményét, értelmes, hasznos véleménycsere részese lehetett.

Emelte a fórum értékét (s ezt társaságunk szempontjából külön nagyra értékeljük), hogy megjelentek és részt vettek a vitában a „Magyarországi Nemzeti-Etnikai Kisebbségek Érdekvédelmi Egyesülete” (ÉKE) képviselői, Száva Vince országos elnök vezetésével.

- ...d ...f

TÁRSASÁGUNK HÍREIBŐL

- Társaságunk 2007. december 1-én megtartotta XVI. Rendkívüli Országos Gyűlését. Ennek döntéséről tájékoztattuk a Fővárosi Bíróságot.
- Az ESZA (Európai Szociális Alap) az NCA Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiuma, 2007. november 29-i döntése értelmében – társaságunk pályázatát elfogadva – 200 ezer Ft-ot ítéljt javunkra „A Május Elseje Társaság honlapjának létrehozására”. Társaságunk ügyvezetői heti megbeszéléseiken rendszeresen foglalkoztak ezzel a témával. Erről döntünk az Országos Intéző Bizottság 2008. február 16-i ülésén.
- **A társaság helyiség bérleti jogának megmentését célzó Felhívásunk** értelmében már vannak *felajánlások*. Egy tagtársunk 2008-ban havonta 10 000 Ft befizetését vállalta. Vannak, akik egyszeri nagyobb összeget fizetnek. Többen vannak, akik havonta legalább 2000. - Ft tagdíj fizetését vállalják.
Kérjük, aki többlet-összeget fizet a csekk „Közlemény”-rovatába írja be: „Adomány bérleti díjhoz”. Megállapodtunk: Szebeni András főtitkár listát vezet a befizetésekről. Ezt közleményben nyilvánosságra nem hozzuk, de személyesen bárki megismerheti társaságunk irodájában.
Irodánk bérleti jogának megmentéséről nem mondtunk le. *Az eddigi felajánlásokat köszönjük. Az eddigi összegek még messze vannak a 150 ezer Ft-os havi bérleti díj tartós fedezéséhez.* Természetesen minden befizetett forintot a társaság további létfeltételeinek biztosítására fordítunk.
- Csizmazia Pál társaságunk környezetgazdálkodási munkabizottságának vezetője több javaslatot tett különböző szakmai fórumokon. Így véleményezi a Környezetvédelmi Minisztérium *Homokhátság jövőjére* vonatkozó koncepcióját.
- 2008. január 15-én a MET Fáklya Klub fórumot tartott. Ennek

- keretében – Szalai József előterjesztésében – a mozgalmi hagyományok mai alkalmazásában lehetőségeiről folytattak vitát.
- A közeljövőben összehívjuk az Örökös Tagok Tanácsadó Testületének alakuló ülését.
- Felfigyeltünk a hírre, Dunaújvárosban retro-május elseje ötlete merült fel. Ez ügyben felvettük a kapcsolatot helyi szervezetünk képviselőjével.
- A Baloldali Elméleti-Politikai Műhely 2007. évi tájékoztatójában olvasható: „A magyar baloldal egészének egyre romló politikai helyzetével kapcsolatban műhelytanácsunk igyekezett politikai tárgyalásokat kezdeményezni több baloldali politikai szervezet képviselőivel. Ezek a kezdeményezések és tárgyalások – elvi-politikai nézeteltéréseink miatt – teljesen eredménytelenek voltak.”

Az ügyvezetőség ehhez a következő megjegyzést fűzte: *Mi tiszteletben tartjuk más szervezetek álláspontját, állásfoglalását. Ugyanakkor, társaságunk hagyományait követjük: a baloldali szervezetek, személyek összefogásán munkálkodva fontosabbnak tartjuk azt, ami összeköt, mint azt, ami elválaszt.*

- Társaságunk több tagja részt vett február 1-én a Parlamentben a Köztársaság ünnepén tartott rendezvényen. (A MEASZ és a Bíbó István Közéleti Társaság szervezte.)
- Súlyos betegségben, 61 éves korában elhunyt **Berényi István**, társaságunk alapító tagjainak egyike. Emlékét kegyelettel őrizzük!
- A közelmúltban elhunyt Dr. Széchy Andrásról, társaságunk alapító, örökös tagjáról a Fáklya különszámában emlékeztünk meg. Ezt a kiadványunkat az érdeklődők társaságunk irodájában átvethetik.

A Szerkesztőbizottság

megjegyzése:

a cikkek – a testületi állásfoglalások kivételével –
egyéni álláspontot képviselnek.

FÁKLYA

a Május Elseje Társaság híradója

Alapító szerkesztő: Berényi Ferenc
Felelős szerkesztő: Dr. Tóth Miklós
Szerkesztő: a Szerkesztőbizottság,
 Tagjai: Kovács György,
 Dr. Orbán Péter, Szebeni András
Felelős kiadó: Dr. Aggod József

Cím: 1023 Budapest, Zsigmond tér 8.
Telefon: 335-4236
Nytsz.: B/PHF/805/1991
Internet: <http://faklya.extra.hu>
E-mail: majl1tars@freestart.hu
Nyomda: Vasas-Köz Kft. Budapest